Dr. Józsa Éva

Szövős-fonós
babás - bábos játékok

Mesék a kosárból

Módszertani füzet kisgyermeknevelőknek

I. kötet

2016.

Bábok: Lőrinc V. Gabriella

Szöveg: Dr. Józsa Éva

Szerkesztő és lektorálta: Dr. habil Bodnár Gabriella

Felelős kiadó:

Nyugat magyarországi Egyetem Kiadó

ISBN 978-963-334-287-9

Nyomdai munkák: Lővér - Print Nyomdaipari Kft, Sopron

A tanulmánykötet az NTP-SZKOLL – 15.- 0025. pályázat támogatásával jött létre.

EMBERI ERŐFORRÁS TÁMOGATÁSKEZELŐ

Nemzeti Tehetség Program

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTÉRIUMA

Tartalomjegyzék:

Előszóként

Vannak már ringatós játszóházak. Miért ne lehetnének bábos játszóházak is? Miért ne lehetnének felszabadultan játszó, sokat bábozó kisgyermeknevelők is?
Közös játék a babákkal. A babás-bábos játékok a jelenlétről szólnak. Az „itt" és „most"-ról. A megélt időről.
Hogy állunk a minőségi jelenléttel?
A számítógépek világa egyre távolabbra visz bennünket egymástól. Már a legkisebbek is kiválóan eligazodnak a virtuális világban. Csak a jelenlétben lenni, tűnik egyre nehezebbnek, pedig erre lenne
a gyermekeinknek a leginkább szüksége. A közös játékra, a nevetésekre, az összekacsintásokra, a humorra.
A gyerekeknek kiváló a humorérzéke és a humor sokat, nagyon sokat segítheti a felnőtt-gyerek kapcsolatát is.
A bábos játékok pedig nagy varázslók és nagy varázslatok. Életre lehet kelteni a plüssmackót, a párnákat, az evőeszközöket. Mindennek adható karakter.
Milyen jó játszani! Milyen jó, együtt játszani!
Régi korok asszonyai tudtak a jelenlétben élni. Esténként szőttek-fontak, majd később kötöttek, horgoltak. Sálakat, pulóvereket, de születtek babák-bábok is a kezük alatt.
Amire időt szánunk az különös értéket kap. Hisz szeretetet is adunk általa. A jelenlétét, az odafigyelését. Ez a munka pedig a minőségi idő által, életre kel, önmagunk fölé emel és örök értéket ad a megajándékozottnak.

Különböző művészeti ágak zene, tánc, vizuális művészetek, irodalom összekapcsolódnak a bábjáték műfajában.

Népmeséink teljes világképet közvetítenek, a mondókák egy archaikus világ rendezettségét, egységét hozzák el nekünk. Mágikus erővel hatnak. Gyógyítják a lelket, ösztönzik az alkotóerőt.
A magunk alkotta, készítette báb, melybe szeretettel, gondolattal, az üzenet szándékával lelket adunk. Ez maga a varázslat.

Rövid bábtörténeti utazás

A bábjáték alkotó emberi tevékenység, amellyel a magunk hasonlatosságára formált élettelen tárgynak, mozgatás és cselekedtetés által életet adunk. A legegyszerűbb eszközökkel is erős drámai hatás érhető el. Egy szétszakított kendő egy leejtett és összetört pohár is megrendítő erővel hathat, ha előtte emberi karaktert adtunk neki.

A baba - báb elődeink életében mágikus erővel bírt. A bábok jó és rossz üzenetek közvetítői is lehettek. Őseink hittek a bábu mágikus erejében. Védtek és gyógyítottak, vagy rossz szándékú erőt továbbítottak.

Az emberi történelem kezdetétől létezik a báb és a bábjáték, függetlenül attól, hogy mely részén vagyunk a világnak. A legrégebbi nyomokat Kínában és Indiában találjuk i.e. 11. században. Különböző formában öltött alakot a báb. Találkozhattunk vele temetési rítusokban, mágikus rontásokban, jóslásban, jövendőlátásban. A vallási ceremóniák gyakori résztvevője volt.

A szobor tekinthető a bábu ősi formájának. Isteneket jelképeztek, Indiában, Indonéziában, Egyiptomban és Kínában -ahogy az előzőekben is említettem - már évezredekkel ezelőtt mozgathatók voltak ezek a bábuk. Az első írott, bábozásról szóló szöveg a hindu mitológia legrégebbi eposzában, az i.e. 1000. előtti időből való, amely a Mahábhárátában lelhető fel. Számos régészeti lelet arra hívja fel a figyelmünket, hogy Szíria, Egyiptom, Babilon, Görögország, Római Birodalom területén talált tárgyak egyrészt játékokhoz, másrészt a bábuk kategóriájába sorolhatók. Az is bebizonyosodott, hogy ezek olyan kultikus szobrok voltak, amelyeket mindenképp emberi kéz formált. Kr.e. 500-ból származó terrakotta szobrocskákat találtak Krétán és Athénben, melynek érdekessége az, hogy karjaikat, lábaikat zsineggel erősítették fel. *„Ezekről a figurákról senki sem állítja, hogy valakik mások szórakoztatására mozdították volna meg őket. Lehet, hogy gyermekjátékok voltak. Az azonban tény, hogy jóval a középkor előtt készültek olyan szobrok, amelyek eltérően az összes korabeli, igen gazdag szobrászati anyagtól, magukban hordozzák a mozgatás lehetőségét."*(Szentirmai, 1998: 19)

Távol-kelet bábtörténete színes és sokoldalú. Különleges játékformák, míves készítésű bábok jellemezték.

A japán bubraku báb, melynek mozgatását akár 25 éven keresztül is tanulták a bábosok, olyan tökéletes mozdulatokra volt képes, hogy nézője nem tudta eldönteni, hogy most ki mozgat, kit?

A bábosok a bábot, vagy a báb a bábosokat?

A vietnámi vízi színház ritka formája a bábjátéknak. A bábok és bábosok a vízből kelnek életre.

A víz, mint alapelem olyan erővel bír, hogy megsokszorozta a történet erejét, hatását.

A kínai árnyak olyanok, mint a képzőművészeti alkotások. Mozgatásuk, vizuális megjelenítésük a művészet legmagasabb rangjára emelik a játékot.

Európában a profánabb bábos formák terjedtek el.

A vásári bábjátékok népi hősei. Nagy orrú, vaskos figurák. Kiváló kritikusok és kiváló nevettetők voltak. Ilyen volt a mi népi hősünk is. Vitéz László. Igaz, nem magyar eredetű. Cseh – morva közvetítéssel jutott el hozzánk. Nálunk is megtalálta hazáját. Kemény Henrik tolmácsolásában évtizedekig nevettette és gondolkodtatta el játékával a nagyérdeműt. A vásári bábjátékoknak mindenütt megtalálható a maga jellegzetes figurája. Az olaszoknál ott volt Pulcinella, a franciák kedvence volt, a sokat fecsegő, kissé iszákos bohóc, Polichinelle, az angolok népvédő figurája, Punch volt népszerű, a németek Kasperl-je volt a kedvenc, az oroszok Petruska-nak hívták népi hősüket.

A profán világ, furfangos népi hős alakja, aki eszességével, bátorságával az ördögöt is képes legyőzni. Ennek az egyszerű, hétköznapi figurának a szókimondása, az emberekből kifakadó nevetés mind, gyógyító erővel bírt.

A magyar néphagyományban nincsenek gazdag források, bábjátékos emlékek. Talán csak a bábtáncoltató betlehemes játék, az archaikus kultúrában gyökerező kisze báb, a maszkos busó álarcok, vásáros bábtáncoltatók kaptak szerepet.

A bábok a betlehemes játékokban és a Passió-szakrális rítusában közösségeket fogtak össze és mozgattak meg.

A magyar lélek, keleti lélek, a nyugatias bábos játékok nem találtak otthonra a nép szórakoztatásban. A magyarosított Vitéz László alakja csak a polgárosodó Magyarországon vált igazán népszerűvé.

A polgárosodó világ új utakat keresett és megjelent az intellektuális bábjáték. Előzményei voltak hazánkban ennek a folyamatnak az úri szalonok papírszínházai, a fertődi kastély marionettszínháza. A XX. század útkeresései bebizonyították, hogy a bábjáték a magas művészetek között is megállja a helyét, hogy különleges szerepe és feladata van. A legkiválóbb irodalmárok, zenészek, festők figyelmét keltette fel a bábok világa. A bábu szereplője lehetett az élőszínházas előadásoknak is

Technika és bábművészet szövetséget kötött, lehetővé téve az egyre különlegesebb színpadi effekteket és az egyre lenyűgözőbb előadásokat..

Gondolatok a pedagógiai bábjátékról

A XX. század elején a figyelem egyre inkább a gyermekek felé fordult. Megérett az idő, hogy szerepe lehessen a nevelésben és az oktatásban is.

A pedagógiai bábjáték viszonylag rövid múltra tekint vissza. A 19. század pedagógiai eszméi - melyeknek jelentős képviselői Rousseau, Besedow, Pestalozzi voltak – hazánkba is elértek. Ezeknek az ideáknak köszönhetően gyermeklapok, könyvek kerültek kiadásra. A figyelem a gyerekek és a bábjáték sokszínűsége felé fordult. Kiváló művészek és pedagógusok éreztek rá arra, hogy a bábjátékban hatalmas lehetőségek vannak. Olyan,, lehetőségek melyek jó irányba formálhatják és gazdagíthatják a felnövő nemzedéket.

Büky Béla 1899-ben Jután látta meg a napvilágot. Kézügyessége és érzéke az alkotáshoz, már kisgyermekkorában megmutatkozott. Szinte minden pillanatot kihasznált, hogy gyermeki gondolatait lerajzolja, olvasott élményeit, a könyvekből elképzelt figurákat elkészítette: papírlemezből kivágta, kifestette, majd eljátszotta a történeteket. Talán ez volt az alapja későbbi művészi tevékenységének is. Ősei közel kétszáz évre visszamenőleg a gyermekek nevelésével foglalkoztak, családjában szinte mindenki pedagógus volt. Vérében volt a tanítás. Ez az ősöktől öröklött szemléletmód volt az oka annak, hogy báb – és árnyjátékait mindig magasabb nevelési cél érdekében is készítette -természetesen a művészi hatáskeltés szándéka mellett.
Igényes irodalmi és zenei művek adaptálódtak a bábszínpadra.

A pedagógiai bábjátékról

Büky Béla képzőművész úttörője volt annak a szemléletnek, hogy színvonalas és igényesen feldolgozott bábdarabok bekerüljenek az iskola falai közé is.

Így ír erről a Magyar Játék című művében:

„*Képzőművész lévén elsősorban képzőművészeti hatásokra törekedtem. Mint mozgó szőnyegeket, mozgó freskókat, úgy fogtam fel az árny és bábjátékokat, amelyeket mindig eredeti népi zenével, kórussal, vagy énekkel kevert prózával kísértem. Ebben a szellemben készítettem el a székely népballadákat.*"

A bábjátékot a magyar nyelv és a népi kultúra szolgálatába állította. Kodály Zoltán írta 1945 – ben: „*Mi azt mondjuk a népnek: amit tudsz nagy érték, az ősök hagyománya, a magad lelke igaz kifejezése. Olyan érték, hogy mi a műveltek is tőled tanuljuk el, mert mi már elfeledtük, idegen szellemi javak utáni kalandozásainkban. Becsüld meg, erősödj meg benne, mert ha többre akarsz*

menni, csak erre építhetsz. Az általános emberit minden nép csak a nemzeti sajátságain közelítheti meg."Büky Béla is azt vallotta, hogy mi is csak erre építhetünk: mesekincsünk, népdalaink, mondavilágunk kiapadhatatlan forrásaink és a legnagyobb tanítóink..

A pedagógia bábjátszás jeles képviselője volt Mészáros Vincéné, Lukács Erzsébet, aki 1912 – ben született. Mese – bábdarabíró, óvodapedagógus. Óvónői diplomáját 1932–ben Hódmezővásárhelyen szerezte. 1940 – től mintaóvónő lett, tanított a Rózsák Téri óvóképzőben. 1947 - től a Somogy Megyei Szabadművelődési Felügyelőség előadója lett, közben vezette a kaposvári bábtanfolyamot. 1948 – tól a Huba utcai óvóképző tanára lett, itt kezdte el felsőoktatási keretek között oktatni az óvodai bábjátékot. 1954 – 59 – ig a népművészeti intézet oktatója és szakfelügyelője volt. 1967 – ig működött aktív óvónőként. Több bábjátékos szakirodalmával kívánta segíteni a bábjáték oktatását az óvóképzőkben: *Bábjáték az óvodában és az iskolában* (Szilágyi D.); *Bábjáték módszertana az óvónőképző intézetek számára; Bábjáték az óvodában; Óvodai Bábjátékok.*

A pedagógiai bábjáték sokat köszönhet kiemelkedő munkásságának. Amíg Bűky Béla az iskolás korosztályt, úgy Mészáros Vincéné az óvódás korosztályt szólította meg.

A folytatásról...

A pedagógiai bábjáték nemes törekvései a mindennapokban elveszítették erejüket. A műfaj iránt elkötelezett elődeink, akik elindították népszerűsítését és vallották, hogy a gyerekek jellemének, szellemének formálásában a bábjátéknak komoly szerepe lehet, már rég nincsenek közöttünk és utódaik, követőik munkájában a bábjáték gyakran elveszítette saját arcát, elveszítette gyökereit. Formálissá, didaktikussá és ezáltal élettelenné vált. Az óvodákban inkább a szerepeltetés felé mozdult el jelenléte. A gyerekek az egy-az egyben betanított szövegű meséket játszották, többnyire síkbábokkal. Ez inkább idomításnak, mint önfeledt, kreativitást ösztönző játéknak tűnik.

Mesékről - Bábokról

A mesék erejéről

A mesék és mítoszok teljes világképet közvetítenek. Az archaikus világ egyszerű és tiszta nyelve segít bennünket a világban való eligazodásban, erkölcsi útmutatóink lehetnek, tartást és önbecsülést adnak.

Mesék a bábjátékban

A mesék bábjátékos megoldása nem egyszerű feladat. Sokszor kis is fog az arra vállalkozó pedagóguson. A színpad nyelvének, törvényszerűségeinek ismerete -legalább alapszinten – fontos

feladat lenne.

Kérdés-felelet játék:

- Milyen mese a legalkalmasabb?

-Amiben sok az akció és gazdag a cselekmény.

-Milyen bábok alkalmasak a játékra?

-Azok a bábok, melyek technikailag is meg tudják oldani a kívánt feladatot.

Pl. Síkbábbal nem lehet repülni.

Nagyon sokszor nem a saját készítésű bábok esendősége a gond, hanem a játék erőltetettsége, őszintétlensége.

Bonyolult dramaturgiai feladatok, egy egész mese jó és színvonalas felépítése pedig túl nehéz feladat lehet.

Mi lenne hát a járható út? Mi lenne az az út, ami szervesen kötődik a bábok, bábjátékok archaikus világához, kötődik a gyermeki lélekhez? Mi lenne az a forma, ami könnyen megvalósítható, jól eljátszható és nem állítja lehetetlen feladat elé a kisgyermeknevelőt?

Kendőkből pár mozdulattal összegyűrt csodák. Kígyóvá, sárkánnyá, változtatható anyagok, zsinegek, tárgyak. Egy-egy lényeges vonást kiemelő forma, hozzáadott hang és játék.

Kész a varázslat. Nem teljes mese, hanem a pillanat felismerése. Lehet játszani kész figurákkal. Egy plüssmackó ki és visszabújása egy téli sál mögé. Megidézheti a barlangból elbújó medvét, *A fehér textilkendő a telet jelképezi a játékban. Még nagyobb a hatás, ha énekel is az a mackó.*

A bábos játék egyszerű és mégis életszerű. Természetesen játszható és a kisgyermeket is ösztönzi a természetes játékra.

A jelenlét ereje, az együtt játszás varázsa.

A mindennapi bábjáték igazi feladatáról.

Nem felfelé kell (kellene) megfelelni, hanem lefelé a bátortalan sokszor bizonytalan gyermek felé fordulni. Nem az erőset az amúgy is mindig szereplő kezébe sablonos bábot adva és bele sulykolva a szöveget szerepeltetni, hanem a sírós, a félős, a gátlásos gyermeket szóra és nevetésre bírni. Küzdelmeit, segíteni, harcait békíteni.

Legnagyobb ereje a saját magunk által készített báboknak van. Hogy miért? Mert benne van a jelenlét ereje, a személyes üzenet, a szeretet.

Hogy mekkora a nyúl füle?

Hogy miért csíkos és nem kockás?

Sosem az a fontos, hanem az őszinte játék. A ruhaujjból előbújt kis állat tétova mozgása, a karunkon felmászó kiscica, a kezünkkel formált barlangból előbújó medvebocs éneke.

Hatalmas mese, mondóka és dalkincsünk van. Főhajtásos tisztelet elődeinknek, akik megőrizték, összegyűjtötték és azoknak is, akik mindezen értékeket az oktatás és nevelés folyamatába beépítették. Értéket őrizni és értéket átadni. Van mit ellensúlyoznunk gyermekeink életében, legfőképpen akkor, ha az egyre nagyobb szerepet játszó butító, ostoba filmek, reklámok világára gondolunk. A sötét szobákban egyedül játszott videojátékok korában, behozni a jelenlét erejét, a közösségben való játékot, az együtt nevetést.

Megőrizni, ápolni, védeni az érintések, a szemkontaktus jelentőségét.

Mesék és mondókák erejéről

Meséink teljes világképet közvetítenek. Az árulás, a gyávaság mindig büntetést von maga után. A kitartó küzdelem, a tetterő, a jó ügy mellett való kiállás pedig meghozza jutalmát és fejünkre teszi a királyi koronát.

A népi mondókáink archaikus nyelve összekapcsol bennünket a gyökereinkkel. Meséink erkölcsi üzenete erősíti gyermekeinkben, hogy érdemes felnőni, hogy megteremthető egy élhetőbb világ.

A legkisebbek bábjátéka

„Nem kell ahhoz paraván mögé bújni, hogy a gyerekek csak a bábot látva jobban higgyenek a csodában. Sokáig így próbálkoztam én is, de éreztem, hogy ez nem megy, valamiért nem jó. Részben azért, mert, ha elbújtam, akkor nem láthattam a gyerekeket, nem lehettem velük, nem láthattam arcukon, hogy sikerült-e a „varázslat", részben meg azért, mert ez az erős „kívül-állóság" nem engedte, hogy igazán „benne legyek" a játékban.

Sokáig azt is gondoltam, hogy a bábok a mesék adaptációjához való eszközök csupán. De mindig megriasztott, hogy erre a feladatra kevés vagyok. Csináltam hát rongybabákat, gyapjúbabákat. Valahogy úgy, ahogy nagymamáinktól tanultuk, fonalból, rongyból, és nem törődtem azzal, hogy hogyan fogom mozgatni, hogy látszik-e a kezem. Nem készültem „előadásra", csak JÁTÉK - ra."

„Így indultam el azon az úton, hogy mindig csak egy kicsit „markoltam", egy mondókát, egy dalocskát, a meséből egy pici jelenetet, és úgy, mintha én lennék „Ő". Megmutatni valamit belőle, a szépségét, a gonoszságát, az erejét, a bátorságát.

Meg kell próbálni belebújni a bábba, eggyé válni vele, mozgatni, és beszéltetni, életre kelteni, akár az ölünkben is. Ha tekintetünk a bábon függ, mozdulatunk az ő mozdulata, gondolatunk az övé, ha mackó, akkor a *„mackós-ágé"*, ha lepke, akkor a *„lepke - ségé "*- akkor megtörténik a csoda. A

gyermekek a bábot figyelik, és hiszik a csodát, azonosulnak vele."

Részlet: Becska Péterné, Zsóka mesteróvónő írásából.

Azért fontosak ezek a gondolatok, mert a mindennapi megélt tapasztalatok a forrásai. Egy olyan szakember szájából, aki nem csak tanítja, hanem gyakorolja, éli is és alkalmazza mindezt munkájában.

Hogy miben is rejlik a bábjáték, a bábos játék ereje?...

Hatásos, mert:

Képszerű – ez megfelel a gyermek vizuális beállítottságának.

Dramatikus – az ősi átélési forma dramatikus.....a dramatikus előadás sajátosan megfelel a gyermeki pszichének....

Mozgásra épül e cselekmény ... a mozgásos élmény hatalmas örömöt jelent...

Művészi erejével hat....

Jelképes – a gyermek analógiás, jelképes gondolkodásának a bábjáték szimbolikus, mesei történésmódja felel meg.

Csodálatos – az élettelen bábu megelevenedik. Ez a csoda újból és újból átélhető valóság. A varázslat nyílt színen, a gyermek előtt történik meg. Nagyon érdekes, hogy ezt a csodát még akkor is élvezi, ha ő maga mozgatja a bábut. Ilyenkor a gyermek egy személyben alkotó - varázsló.

Az érzelmek kivetítését, azok reakcióját biztosítják a jó bábdarabok. Elfojtásokat, vágyakat, indulatokat lehet rajta keresztül kiélni, erősnek, hatalmasnak, csodálatosnak, hősnek lehet lenni, büntetni és jutalmazni lehet. S mindezt úgy, hogy a valóságban nincsenek következményei. A negatív indulatok levezetődnek, feloldódás, megtisztulás jön létre. Az indulat levezetése után pozitív probléma megoldási lehetőségeket nyújthatunk a gyermeknek a bábjátékon keresztül....

A „glitterbird „, program

Színház és bábos csodák a legkisebbeknek.

A professzionális színházak talán legsikeresebb programja. Olyan művészeti program, ami egyaránt figyelembe veszi a gyerek életkorát, lelki, mentális sajátosságait. Olyan program, ami úgy született, hogy összefogtak a bábművészek a kisgyermeknevelőkkel és a pszichológusokkal.

Mi a legjobb a kisgyermeknek? Miben adhatnak a legtöbbet, legjobban és a leghitelesebben.

Mi az a mi a legkisebbeknek is kijár?

Az mindenképpen, hogy komolyan vegyék igényeit, lelki és testi fejlődésének sajátosságait.

Az így született művészi játék szolgálja igazán a gyereket. A szó legnemesebb értelmében. Így válhatott a program a professzionális színházak legsikerültebb vállalkozásává. Ennek a programnak a leggyümölcsözőbb hozadéka, hogy az előadások szülők és kisgyerekek, nagyszülők és unokák közösen megélt élményévé válhatott.

Szövős-fonalas.

Mesék a kosárból.

Ahogy a gyerekekkel való foglalkozás természetes velejárója volt a közös játék, a mondókák, ringatók, dünnyögők és dúdolók, úgy nyúlhatunk a legnagyobb természetességgel a bábkészítés felé is. Papírból, rongyból rögtönözhetők bábok. Ezek lehetnek simogatók, vigasztalók, altatók. Csak természetes kell játszanunk vele. Elődeink ezt még ösztönösen tudták.
Ezekhez a babás-bábos játékokhoz nem kellett egyetem. Akár kételemis nagymamák is kiválóan játszották. Pl.*Zsebkendőből rögtönzött, kötényen lépegető királylány*
Ezt az erőt, ezt a hitelességet kell visszahozni újból a kisgyermeknevelők bábos játékaiba is.

Ideje és tere a játéknak

Hol játsszunk?

Lehet szőnyegen, lehet asztalon és lehet széken is. Lehetnek képeskönyvszerű mesék, amikor a bábuk a lapok mögül vagy felül bújnak ki. Lehetnek simogatós játékok, mondókás vigasztalók és nevettetők. Előbújhatnak a bábok kötényből, letakart kendő alól és elővarázsolódhatnak kosárból is.
A simogatós, bújócska játékok a felnőtt és gyerek közötti kapcsolatot erősítheti. Megvigasztalhatja a síró -édesanyjától épen elváló- kisgyereket. *„Kerekecske, gombocska, hová bújt a nyulacska?"*
*A*mennyiben rövid történeteket, jeleneteket játszunk, akkor kell egy kis távolságtartás a gyerekek és a kisgyermeknevelők között. A mennyiben ezt a távolságot nem tartjuk be, úgy a gyerek bátorítva érezheti magát arra, hogy belenyúljon a játékba és elvegye a számára vonzó babácskát.
Jó, ha rituáléja van a bábozásnak. Lehet ez egy zenélő doboz bájos hangja, egy xilofonon eljátszott dallam, ének. Legszerencsésebb, ha keretező a játék. Jelzi a mese kezdetét és a végét.

Meddig játsszunk?

A kisgyermekek türelme, befogadóképességének ideje nagyon rövid. Két-három perctől 10 percig terjed. A gyermek őszintén jelzi, ha számára vége a játéknak. Erre minden esetben figyelni kell. A legkisebbeknek szóló játékokban szükség van a rögtönzésre. Fel kell készülni arra, hogy életszerűen reagáljunk a viselkedésére. Akár játékban is. Amennyiben így tudunk tenni, az a többi gyerek számára se jelent törést az előadás befogadásában.

Hogyan játsszunk egyedül?

Az egyszemélyes bábjáték dramaturgiája

A választott mese, mondóka, történet, jelenetekre bontása.

- Hogyan kezdjük a játékot?
- Mi a történet legfontosabb része?
- Hogyan tervezzük a befejezést?

- Figyeljünk a történetre (igyekezzünk előre kitalálni, hogy milyen térben szeretnénk a mesét eljátszani és ebben a térben mi fog történni? Pl.*Felmászik a cica a fára, elbújik a fa mögé, találkozik egy másik állattal. Honnan jönnek elő, mi történik velük és hogyan távoznak a játéktérből.*
- Egy-két bábbal tervezzük csak kezdetben a játékot.

Mit tudnak a szövött, kötött, fonott babácskák és bábok?

Már korábban is megfigyeltem, hogy valahogy különleges ereje van annak a bábnak, amit magunk készítünk és tapasztalatom van arról is, hogy a kötött- szövött-fonott báboknak még inkább.

Akkor magát az alapanyagot is mi alkotjuk.

Időt, energiát-szeretetet varázsolunk az anyagba és ez bizony működik. Magához vonzza a tekintetet a figyelmet.

Valahogy bensőségessé válik.

Erre a melegségre pedig nagy szüksége van a kisgyerekeknek.

Mesék a kosárból

A kis-pipi és a ki-réce meséje.

A történet egyszerű, jól követhető és kedves.

Asztali játék

A kis-réce, ahogy kikelt a tojásból azonnal kalandra indul.

A kis-pipi pedig mindenhova követi

Jelenetek:

Első jelenet: kis-pipi és kis-réce előbújik a tojásból. (*A tojás lehet akár az összezárt kezünk is.*)

Második jelenet: pipi és réce elindul a mezőn. (*Találkoznak a lepkével, játsszanak a kukaccal)*

Harmadik jelenet: a víznél (*beugranak a tóba)*

A mező és a víz is kötött anyag.

- Textúrájuk és színük játéka adja a karakterüket.

Az elveszett kesztyű

Asztali játék

Fehér kendővel letakart asztal. *(Közben lehet, énekeli mondókázni)*

Jelenetek:

Első jelenet: Kötött kesztyű a terítőn (*a havas tájban)*

Sorban jönnek az állatok a kosárból. *A fázó rövidlátó hangya, a törött szárnyú kismadár, az öreg mezei egér, a mogorva szarvasbogár, brekegi, a béka*

A jelenetek egy térben lejátszhatók.

Második jelenet: Ki lakik a kesztyűben? Hangzik az újból és újból ismétlődő kérdés és a bentlakó állatok válaszolnak. - *Én a....., rövidlátó hangya, én a brekegi béka.*

Harmadik jelenet: A mese befejeződhet azzal, hogy a beköltözött állatok meghallgatnak egy rövid mesét mondókát és utána elalszanak az izgalmas nap után.

- Pszt ! Alszanak – mondja a mesélő és a kesztyű visszakerül a kosárba

Kiscicák kalandja

Asztali játék

A mese jelenetekre bontása

- cicák bemutatkozása (*játéka, éneke)*

Az asztalon jelen lehet **egy térben** az összes kellék.

(Liszteszsák, kályhacső, tavacska-hallal)

Az egér és a béka a játékos zseb ebből is elővarázsolható.

Jelenetek:

Első jelenet:kaland az egérrel, aki beugrik a liszteszsákba (a *kiscicák fehérek lesznek a liszttől)*

Második jelenet: kaland a békával, aki beugrik a kályhacsőbe (*a kiscicák feketék lesznek a koromtól)*

Harmadik jelent: kaland a tóban a kiscicák a halacska után a vízbe ugornak. (a *kiscicák újból olyanok lesznek mind amilyenek voltak*

Negyedik jelenet:a kiscicák közös éneke és játéka zárhatja a játékot.

Azután a szereplők visszatérhetnek a kosárba.

Zárszóként

A bábok varázslata

Ősi művészetről van szó, ami ezer szálon kötődik, kötődhet a mondókákhoz és a mesékhez.

Képszerű, dramatikus, érdekes. A gyerekek számára könnyen befogadható forma.

Minden elemében magában foglalja a játékosságot és a humort. A közös játék és alkotás pedig segítheti a kisgyermeket abban, hogy könnyebben elfogadja új környezetét. Segítheti a társas kapcsolatok fejlődését a közös, nevetős élmény. De nagy vigasztalók is lehetnek,

A szövős- kötős-fonós babás-bábos varázslatok.

A játékok, a bábos játékok hidat építenek az emberek között.

A bizalom és az öröm aranyhídját.

Irodalomjegyzék

Büky Béla: Árny és bábjátékok, Népművelési Propaganda Kiadó, Budapest

Hollós Róbertné: A bábjáték lélektana és pedagógiája, NPI, Bp. 1980.

Hermann Alice: A báb hatása a gyermek személyiségének az alakulására, Csongrádi Inform. Központ

Józsa Éva: Bábos Játékok, NymE BPK, Szakmai Nap ea. 2014.

Lükő Gábor: A magyar lélek formái, 1942. Szabó Imre. Sylvester Rt.

Kazanlár Emil: Bábtörténeti kalandozások Corvina, Bp. 1973.

Mészáros Vincéné: Bábjáték az óvodában, OPI, Bp. 1975.

Német Antal: Új színházat! Tanulmányok, Múzsák Közművelődési Kiadó, 1988.

Szentirmai László: Nevelés kézzel-bábbal, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 2005.

Fodor József, Báron László, **Dr. Szilágyi Dezső**, Dr. Bakkay Tiborné, Dr. Bagi Rózsa: Az óvodai bábjáték és módszertana (Az óvónőképző intézetek számára)*. TK, Bp. 1988.

Polcz Alaine: A bábjáték pszichológiája, 1966. Bp.

